

كاسپ سالاسى ارقلى شىنجاڭغا كۈمەكتەسۇ دامۋدى جەبەدى

كۆنلار تۇرسىنىڭ جۈزىنەن باياسالدىلىق پەن سەنەم مەن مۇندالاپ تۇر، بۇرۇن كىم تىڭۇ ماشىناسىن ۇستاپ كورمە. گەن ول قازىر دەربەس ۇوزى كىم تىگە الاتىن بولدى. شانجايدىڭ شىنجاڭغا كۈمەكتەسۇ ياركەن بولىشە قوبلاىـ. شلىق شتاي كۈمەكتەسپ قۇرەن تەحنىكالق مەكتەبىنىڭ جۇمىستانۇغا ناقتى جاتتەتۇ بازاسىنىڭ باۋلۇندا گۇلناردىڭ تۇرمىسىندا وزگەرس بولدى.

”ئېز اعىندىـ ۈنلى ۇشۇئېمز شانۇدۇڭ ۇچلىڭ تۈـ بىىنىڭ 10 مىڭ مۇلىق وسى زامانىع اۇىل شارۇاشلىغىنان ۇلگى كورسەتۇ باقشاسىندا جۇمىس سىتەگەننە بەرى ۋارىبـ. رېمىز اي ساىبن 2000 بۇاننان استام كىرسى كىرگىزەتتىن بولدىق“،- دەدى مامكت اۇدانىع شىبىتى ەدۇڭ اۇىلى قاقشال قىستاعىنىڭ تۇرعىنى امەت احات اسەرلەنە، بۇرۇن امەت اعىندىـ ۈنلى ۇشۇى ونباسىندا ەگس جۇمىستا.

رىن سىتەيتىن.

قاقشال قىستاعىندا امەت سىباقى ۇلگى كورسەتۇ باقـ. شاسىندا قىزمەت سىتەيتىندەردەن 300 نەشە ادام بار، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ كىسى باسندىق تازا كىرسى 2010- جىلعى 5000 بۇاننان 2019- جىلى 14 مىڭ 500 بۇانعا ارتتى، قاقشال قىستاعى وسى سەبەبتى مامكت اۇدانىداغى ”جۇلدىز قىستاق“ قا ايتىلدى.

حالىقتىڭ قامىن ويلاپ، حالقتىڭ قاجەتتىن ئېلىپ، باۋلۇدى قىستاققا جەتكىزۇ شىنجاڭغا كۈمەكتەسكىن ولكە، قالالاردىڭ كەدەيلەردى دالىە ـ ەال سۇبەمەلدەۋ ۇستانەـ مېن دايەكتەلىندىرۇنىڭ، تىيانتاقاندىرۇنىڭ ناقتى شاراسى بولدى.

بالىق اۋلاپ بەرۇمەن بىرگە، بالىق اۋلاۋدى دا ۇيرەتۇ كەرەك؛ قازىر ەدوپ كەلىپ وتىرعان خالىق تۇرمەـ سى ماسەلەلەرىن شەشۇگە ۈمان بەرىپ قانا قويماي، شىنجاڭنىڭ ۇزاق ۇاقىتتىق دامۇ قۇانتىن ارتتىرەۋعا دا ۈمان بەرۇ كەرەك. مۇنداي ۇستانىم جاڭا كەزەكتى شىنجاڭغا كۈـ مەكتەسۇ قىزمەتىندە تولق ايتكىلىدى.

شنىجىن كاسپ سالاسى باقشاسىنداغى جۇمىستىى ـ قىزمەتكەرلەردىڭ %90ورتالاۋ مەكتەپتەن تومەن ماغلۇـ. مائاقا يە، كوئى پۇتۇغۇا سويلەي المايدى، ەشقانداي كاـ. سېتىڭ شەبەرلىكى دە جوق ەدى. وسى ارادا جۇمىس سىتەۇ ۇشۇن ەڭ الدېئەن شۇشۇ كىرەك بولغان ماسەلە ـ يدەياـ كوزقاراسقا بۇلىرىس جاساپ، كاسپتىىڭ شەبەرلىكى جوعارتۇتۇ.

38 جاستاعى تاجىگۇل تۇراتىڭ شىنچىن كاسپ سالامى باقشامى شىنجاڭ مەيلى ـ اۋ كىم ـ كەشەك شەكى سىرىكتەسـ. تىگىندە جۇمىس سىتەگىننە 4 جىل بولمىتى، ول قاجىرلىققىن ۇيرەنىپ، تاباندىلىقپەن سىتەگەندىكىنن كاسپورنىنىڭ تىرەكتە سىتە اينالغان. تاجىگۇل اسەرلەنە بىلاي دەدى: ”مەن شەبەرلىك ۇيرەنىپ قانا قويماي، اي ساىبن 5800 بۇاننان استام ەڭبەكاقى الپ، وتباسىنىڭ تىرەكتە اينالدىم“.

قازىر شىنچىن كاسپ سالامى باقشا رايونىنداغى ۋازـ قايسى كاسپورنلاردا سىتەيتىن ادام 13 مىڭنان اسىپ، كاسەـ پورن جۇمىس ورنىمەن قامداۋمەن قاتار، قىرۇاز تۈسەلگەن كاسپ سالامى جۇمىسشارلارن باۋلىپ، جۇمىستىى ـ قىزمەت كەرەلەردىڭ ” اتىز باياسنان سىخقا كىرۇ، وشاق بايسانان شىعبى ماشىنا مەڭگەرۇ“ ارالىعن قىسقارتتى.

“كەدەيلەردى سۇبەملەدەۋ اسەردى“ كورـ نەكتەلىندى

”ابىنا كىرەتتىن 3000 بۇاننان استام كىرس وتباسىدا ـ. عىلاردىڭ تۇرمىسىن تـبۇەگەيلى وزگەرتتى“،- دەدى قىزىلىسۇ قىرعىز اۇتونومىيالى وىلىسى تىانـ ي ۇرت سۇود ـدرۇ، ورتتەن ساقاتۇ شەكى سىرىكتەستىگىنن قىزمەتتەن ۇتۇسپ ۇيىنە قايتىپ بارا جاتقان مامۇت امەت ـ ۇيى اتۇش قالاسىنىڭ ۇستىڭگى اتۇش قالاشىعىندا تۇراتىن مامۇتنىڭ قىزىلىسۇ وىلىسى تىانـ ي ۇرت سۇوندىرۇ، ورتتەن ساقاتۇ شەكى سىرىكتەستىگىندە سىتەگىننە 3 جىلدان استى.

ال مۇنىڭ ىبارى كاسپ سالامى ارقلى شىنجاڭغا كۈمەكتەسۇدىڭ ارقاسىندا كەلدى.

جياڭسۇ ولكەسى ىلە وىلىسىنا جانە قىزىلىسۇ وىلىسىنا باعىتامالمى كۈمەكتەستەن ولكە، قىزىلىسۇ وىلىسىنىڭ وسى زامانىع كاسپ سالامى شوغر لانغان دانەكەردى بەلسەنە قالىبتاستىرۇىن قولداۋ ۇشنى، جياڭسۇدىڭ كەدەيلەردى سۇبەمەلدەۇ كاسپ سالامى باقشاشىن، اتۇش كۇنىشان ەلەكتىرون كاسپ سالامى باقشاشىن جاڭادان سالىپ، 5 ەلەكتىرون كاسپورنىن ەنگىزىپ، جىلدىق ساتۇ سومامىن 100 مېللىون بۇانعا جەتكىزدى. قازىر تۇرلى كاسپ سالامى باقشاسىندا مرگە تەپكەن كاسپورنىدار 220دان اسىپ، 8000نان استام ادامدى جۇمىستاندىردى. كۆاڭدۇڭ ولكەسى ساۋادا ارقلى ساۋاداكەر شاقىرۇ ۋادىسىن زەرەتتەپ ورىستەتىپ، جىمىستانىڭ ساۋخۇنداغى كۆاڭدۇڭ توقماشلىق، كىمـ كەشەك كاسپ سالامى باقـ شاشىن، ۇپاز اۋات ەنەر كاسپ باقشا رايونىن، كۈنە ۇشار اۋـ دانى كۆاڭجۇو شىنجىڭ 3 تۇيىندى باقشا رايونىن قالىپتاسـ تىردى. 83 نىساندى جاڭادان سىكە سالىپ، 3 مېللىارد 958 مېللىون بۇان قارجى قويسپ، 50 مىڭنان استام ادامدى (رەت) جۇمىستاندىردى.

جىچياڭ ولكەسى اقسۇ ايماعىندا ۋىر مېللىارد 300 مېللىون بۇان قارجى قوسپ، ”جۇزۇ قىستاقتا مىڭ زاۋود قۇرۇ“ نىچەنەرباسىن اتقارپ، 11۱ اۋىل قالاىقتا (قىستاق) ”جۇزۇ قىستاقتا مىڭ زاۋود قۇرۇ“ نىچەنەرباسىنىڭ ۱36 نەـ سانىن سالىپ، 20 مىڭ 948 جۇمىس ورنىن شەشىپ، ”شاعىن سەح“ ارقلى ”كەدەيلەردى جايپاي سۇبەملەدەۋ“ دى ىلگەـ رىلەتتەن جاعداي قالىبتاستىردى.

بەيجىڭ قالامى خوتان ايماعىنا كۈمەكتەسپ قۇرۇ باـ. رىسىندا ۋازى كۈمەكتەسپـ سۇبەمەلدەپ، مەرەكتە كاسپ سالامىن دانىستى، ۋازى كۈمەك قايلىداعان جەردىڭ جاڭا باـ سېمىدەن جەتلىدىردى. لوپ اۋدانىنىڭ اڭگىيا قالاشىعى حىجياشىن قىستاعىنا بارماڭىز، قاز ـ قاتار پارنىكتەر بىردەن كوزگە كۆسەدى. ”بۇل ارادا 90 پارنىك بار، بارلىعى قۇبا تۇزدە سالىغان، بەيجىڭنىڭ يىڭگۇنىنەن اكەلىمگەن 40 مىڭ ۇتۇپ شاپتول اغاشى ئالاھىشامى وتىرعىزىلدى“ ـ خىجياشىن قىستاعىنىڭ ۋىرىنىشى شۇجىي جىڭ جىنجۇن اسەرلەنىپ: بەيجىڭ قالامى جاڭا سورت، جاڭا تەخنىكا اكەلپ بەردى، يىڭگۇ شاپتولى، سوز جوق، خوتاننىڭ جېمىس ورمانى كاـ. سېىنىڭ جاڭا تانىقسىنا اينالدى.

كاسپ سالامى ارقلى شىنجاڭغا كۈمەكتەسۇدىڭ جەـ بەۋىندە، مەرەكتە كاسپ سالامىنىڭ زورىاۋى مەن شوغىرـ لانۇى كۈمەك قايلىداعان ورنىنىڭ ەكونوميكاسىنىڭ ”تۇلعاـ سى“ نا اينالىدى ۋازى كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇعا بەرىك نەگىز قاللادى.

خوتاندا تىيانشىن قالامى اۋىل شارۇاشلىغىنان ”جۇزۇ قىستاق مىڭ مۇجرەدە“ ۇلكى كورسەتۇ نىچەنەرباسىن دانەـ كەرەتتپ، وركانىيكالى شىلان، جالماق، دايۇن، شانباۋ، كارتوپ، جۇزمى، قىزىل بۇرشى سىباقى 8 ۇلكى كورسەتۇ بازاسىن قۇرىپ، جىبنى 100 مىڭ مۇدان استام جەر ساىلۇدى ىلگەرەپلەتتپ، جەرگىلكتى كەدەي وتباسىلارىن مەرەكتشە اۋىل شارۇاشلىق وىنەدەرىن ەكۆگە جەنەلەپ، ۋاز وتباسەـ نىڭ ورتاشا كىرسى 5400 بۇاننان استى؛ ۋاز وتباسىنا بەرىلەـ تىن 40 مىڭ بۇان قوسمىشا قاراجات ولىشەمى بوينىشا، نيە، شىريا، كىريا 3 اۋداندا 1000 قۇرىلى اۋىل شارۇاشلىغىنىڭ ولىشەمدەنگەن پارنىكى سالىنىپ، ۋاز وتباسىنىڭ كىرسى جەـ لىمنا ورتا تىمىپەن 18 مىڭ بۇاننان استام ارتتى.

كاسپ سالامى ارقلى شىنجاڭغا كۈمەكتەسۇ قىزمەتى قاراي ويىستى. وسى يىرنەشە جىلداي كاسپ سالامى ارقد ـلى شىنجاڭغا كۈمەكتەسۇدە كوپتەنگەن كۈمەك قايلىداعان ورنىنداغى بۇقارا جالالڭ ۇندىرىس جۇرگىزۇ ئاسىلىن وزـ گەرتىپ، ولىشەمدەنگەن، ۇيىمدىق، كاسپورنىدانغان ۇندىدـ رىس جاڭا تاسىلىنە ۇيلەشتى.

بىردەي قوناق ۇي ياسقارۇدى تاڭدادىق. اعام تاغى باـ تىسىنا بىراندىك بىسىرۇدى ۇيرەندى، مەن شاي ونەرىن تاڭدادىم. شاي ەنرىنەن سىبايق بەرەتتىن مۇعالىلنىڭ اتى سۇن ۇمىجۇان. ول بىزگە ۋىر ـ بىردەن جاساپ ۇلكى كورسەتتپ مانا قالباستان، ئەلى دا بىزگە ئىزۇلى شايالاردىڭ تارىچىن، دەمدەۋ ۋادىسىن، ەنچىلدىكىن ئۇسۇندىردى، مەن ودان كوپتەنگەن ۇيىم ۇيرەندىم. وقۇ تاۋىسقاننان كەيىن، ېزىدىڭ باۋلۇ ورتالىغىندا ۇيرەنگەن قوناق ۇي ياسقارۇ بىلىمدەرېمز قوناق ۇي جۇمىستارىن جۇرگىزۇمېزگە سى قاتتى. بۇكىنگى كۇندە مەيلى قايسى ۇلت قارىدارى كەلىپ قوناق ۇيگە قوينا دا ېزى تۇگەلدەي قىزۇ قارىسى الپ، ولاردى وز ۇيىنە كەلـ گەندەي سەزىمگە بولىمېز. كەمەلدى قىزمەت وتەۇ جانە جۇبەلى ياسقارۇمان قوناق ۇيىمىزدىڭ ساۋدامى كۇننەن ـ كۇنگە جىقساردى، اكە ـ شەشەمىزگە مۇنى كورىپ قاتتى كۈـ گلىدەندى، بىز دەگى وزگەرەسكە قۇندى.

جۇقتان بەرى اعمام ەكەۋىمىز تاغى ۋىر قوناق ۇي اشۇدى ويلاستىرىپ جاتىرمىز، اعمام جاڭا قوناق ۇيۇدىڭ شىنەن ۋىر شايچانا اشىپ، شاي ارقلى دوس تاۋۇدى ىيتتى. وسىعان بولا مەن ارناۋلى ندىس ـ اباق سانسپ اكەلدىم، نەشە كۇنىنىڭ الدىندا لىۋ بېكىدى شاي شۇڭگە ارنايى شاقىردىم، لىۋ بېگ كۈگلىدەنە ماقۇل بولدى. جۇزـ دەسكەن سول كۇنى مەن ونىڭ قولىن قاتتى قىسىپ، ودان شىن ئىقلاسىەن كەشىرىم سۇرادىم، مەن وسى جوعالتىپ الپ قايتا تاپقان دوستىقى، سوز جوق، بارنىشا قادىرلەيمەن.

(ئىلىشىمىز لي چۇنشيا زەتتەنگەن)

شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ 12 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنى كۇنىمىڭنەن

بەرگەن خابارى (ئىلىشى زىلك ۇي). ۋاز جىلعى چىچىمىڭ، بۇننان ولكەسى خۇجى خانىزۇ، نىزۇ اۋتونومىيالى وىلىسى كايبۇان قالاىق قوعام خاۋپىسىزدىكى مەكەمەسى تۇگەل جاڭاـ دان قايلىدانغان خالىق ساقشالارى مەن جاردەھشى ساقشالارـ دى ۇيىمىداستىرىپ، قۇرباندار قابرىستانىنا بارىپ، جۇمىس ۇمەـ سىندە قۇربان بولغان ”ساقا بولىمشە باستىعى“ ـ ياك جىچيانعا ازا بىلدىرەدى. 23 جىلدىڭ الدىندا ول قىلمىسكەردى تۇتقىنعا العاندا، بۇقارائى قورعاۇ ۇشنى تايىسالماستان گىرانائتى تۇتاندـ دىرەغان قىلمىسكەرگە تۇرا ۇمتىلىپ، نەبارى 3۱ جاسىندا ەرىكـ يەن قۇربان بولغان.

ياڭ جىجيان، جۇاڭزۇ، 1965 ـ جىلى بۇنناننىڭ كايبۇانىندا ـ عى ۋىر دىقان وتباسىندا دۇنيەگە كەلگەن. 19۶5 ـ جىلى 3 ـ ايدا قىزمەتكە قاتنىسغان ۱990 ـ جىلى 2 ـ ايدا كايبۇان قالاىق قوعام خاۋپىسىزدىكى مەكەمەسى ياكچىە ساقشى بولىمشەسىنىڭ ورنىنابار باستىعى بولپ وسىرلىگەن، ۱992 ـ جىلى ئاچچىەمى كورنەكتى بولغاندىقتان خۇجى وىلىسىقت پارتكوم، وىلىسىقت ۇكەبەنىنىڭ ماراپاتتاۋ سىلبىغىنا ۋىر رەت يە بولپ، ”وزلاق جەكە“ بولپ باعالانغان، ۱994 ـ جىلى 2 ـ ايدا كايبۇان قالاىق قوعام خاۋپىسىزدىكى مەكەمەسى ياكچىە ساقشى بولىمشەسىنىڭ باستىعى بولپ وسىرلىگەن ۋازى سول جىلى 5 ـ ايدا جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيانىسا مۇشە بولغان.

خاۋىپ ـ قاتىەرە الدىندا، مەر جۇرەرەك تە تايىسالماس ياك جىجيان اتوبىلاپ الدا جۇرۇگە ادەتتەنگەن. 1996 ـ جىلى 1۱ ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى نۇستە ياك جىجيان مەن جاۋىنگەر سەرىكى مىندەت اتقارىپ قايتار جولدا ۋىر بۇزاقىنىڭ قاساقانا پالە شىعاـ رىپ جاتقانىن، قالىڭ بۇقارانى ونى قورشاي قىزىقتاپ تۇرعانىن بايقايدى. ياك جىجيان دەرەۋ بېرىپ توتقاندای ۋازى زاڭ بوينىشا بۇزاقاندىقتان، بولىشمەسىنە بارۇعا شاقىردى. سول سائتتە قاتقۇد ـ لى بۇزاقى كەنەتتىن ىلەنىشەن ئۇنىنى بۇداتتاعان ۋىر گىرانائتى الپ شىعبى، ماڭايدىاي بۇقاراعا لىقتىرماق بولادى.

ماڭايدىاي بۇقارا مەن جاۋىنگەر سەرىكتەرنىڭ باس اماڭـ دىمەن قورعاۇ ۇشنى، توتەنشە خاۋىمىتى جاعايدا، ياك جىجيان اسنە ۋازى ـ سىارى بولماپاستان، تۇرا ۇمتىلىپ بۇزاقىنىڭ گىرانات ۇستاعان قولىن مىقتاپ ۇستاپ، ونىڭ جۇرتقا قاراي لىقتىرۇنا مۇكىمىدىكىك بەرمەيدى. كۇرىس تەكەن داۋىس شىعبى گىرانات جارىلادى، بۇزاقى تاباندا ولەدى، ماڭايدا ـ عى بۇقارارا مەن جاۋىنگەر سەرىكتەرى قۇتقارتىلادى، ياك جىجياننىڭ باسى مەن دەنەسىنىڭ 30 قىشقا جەرى جارا ـ لىعاغدىقتان، دەرەۋ اۋلىدىق مەحجاناعا قىتىشلىپ شۇعلى قۇتقارتىلادى، سۇغىندا جىراققاتى اۋىر بولغاندىقتان سول كۇنى ساعات 15تەن 40 مېنۇت وتكەندە ەرلىكپەن قۇربان بولادى.

ول ياك جىجياننىڭ ومىرىندەگى ەڭ ۇزاق بىرنەشە سەكۇندە، الايدا ەمال وسى نەشە سەكۇندىدا ول ۇزىنىڭ دەنەـ سېمەن ماڭايدىاي بۇقارا ۇشنى بەرىك قامال سوقتى.

ەرەكشە رايونىنىڭ ئېرىنىشى شەبىندە قۇربان بولغان قوعام خاۋپىسىزدىگىندەگى قاھارمان ۇلگى — لىن سۇڭرۇڭ

شىنخۇا اگەنتىسىنىڭ 12 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى فۇجۇۋدان بەرگەن خابارى (ئىلىشى چىن خۇلك ـ ي). 22 جىلدىڭ الدىنەـ دىمىعى سول كورنىستى ويلاسام، كۈكەيىمەنن استە كەتپەيدى“. تۈگەگەرسىنىڭ قۇربان، شىامەن قالاىق قوعام خاۋپىسىزدىكى مەكەمەسى قاتنىساق شاقشى تارماق اترەتى جىيەي ۇلكەن اتىرەـ تىنىڭ قىزمەتكەرى لىن سۇڭرۇچمەن بىرگە شايقاسقا قاتنىساقان خالىق ساقشىسى لىان ۇنىبۇان سول كىزدە 26 جاستاعى جاۋند ـ كەر سەرىكىنىڭ تاڭان ۇستاعان بۇزاقىنى ۇستاۋ جولىندا ۋىرىند ـ شى شىبەتتە باقتىقا قارىسى قۇربان بولغاندىغىن ايتتى.

لىن سۇڭرۇڭ 1971 ـ جىلى دۇنيەگە كەلگەن، قۇجياننىڭ چاڭئاي اۋدانى ۇ ـ ان قالاشىغىنان. 19۶5 ـ جىلى جىيەي داشۇەـ سىنەن وقۇ تاۋىسقاننان كەيىن، شىامەن قالاىق قوعام خاۋىپـ سىزدىكى مەكەمەسى جىيەي ۇلكەن اترەتى دىچاۋۇ ورتنا اتىرەـ تىندە خالىق ساقشىسى بولادى. 1997 ـ جىلى 2 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇنى ساعات 7 مولشەرىندە، لىن سۇڭرۇڭ مەن لىان ۇنىبۇان شىامەنىڭ جىيەمىنداغى سۇنسو قاراۋىلخاناسىدا كەزەكتى بولدى، كەنەت سىرت جاتقان ”توناپ كەتتى، قۇتقارىلماي...“ دەگەن ايعامى ەستىلدى. لىن كىرە اۋتوكولىق شاقىردى ۇرەيى ۇشا اماندىق ساقناۋ قاراۋىلخانا ـ سىنا جۇگىرىپ كىرىپ، ايعامى سالىپ قۇتقارۇ تىلەپ، ۇزىنىڭ ناگان ۇستاعان بۇزاقىنىڭ بارىتماسىنا ۇشراغاندىغىن ايتايدى. لىن سۇڭرۇڭ قاراۋىلخانادان اتىلىپ شىققاندا، اقشىل سارى ۇتۇستى شايبان كېيگەن ۋىر جاس جىگىتتىڭ جولى جاعاـ سىندا توتقاتۇلى تۇرعان كىرە اۋتوكولىكتەن سەكرىپ ئىۇ ـ سىپ، اسىعب ـ ۇسىگىپ جولدىڭ قارىسىندىغى سۇنسو امانان ـ قارىز كوپپەرآتۇمىنە قاراي قاشتپ بارا جاتقانىن كوردى. سۇنسو قىستاعىندا اىىرىق جول ۋىر شاما كوپ بولغاندىق ـ تان لىن سۇڭرۇڭ مەن لىان ۇنىبۇان ۇبولىنىپ قۇغىندىدايدى. ۋىر دەگىنىشىنىڭ اۋلاسىنىڭ الدىنا كەلگەندە، لىن سۇڭرۇڭ بۇـ زاقىنى قۇتپ جەتەدى.

”تاسا قارۇڭىدى، توتات قارىلىغىدى...“ دەپ لىن سۇڭرۇڭ جىگىتكە مەسكەرتۇ بەردەي. بىراق اقسلىنا اداسقان بۇزاقى ناـ كاتىن سۇرىپ الپ لىن سۇڭرۇڭدى نىسانعا الادى. لىن سۇڭـ رۇڭنىڭ قارىنىنا وق تىبەدى، بىراق ول قايتىپاس جىگەر جانە ەرەكشە قايسىارلىقپەن قاتتى اۋىرغانعا ئۆزىپ، الاقانمەن جارا اۋزىن باسپ الپ نەشە مەتىر جەرگە قۇتپ باردى، اقىرىندا دارمەنى قالماي قۇلاپ تۇسەدى. جىراققاتى اۋىر بولغاندىقتان

زالتىڭ گۈلدەنۇي جولىندا، مەر جۇرەرەك قۇرباندار شىجرەسى

ياڭ جىجيان : دەنەسىمەن بەرىك قامال تۇرغىزدى

ياڭ جىجياننىڭ ەرلىكپەن قۇربان بولغانى تۇرالى سۇيق خابار تابار ئالىسىمەن ياچچىە اۋىلى مەن داچۇاڭ اۋىلىنداغى كادر ـ بۇ ـ قارا جانە ونىمەن قىز مەنەتسى، مايباندىاس بولغان جاۋىنگەر سەرىكتەرى تۇگەلدەي اۋىر قايبىغعا باتادى. 12 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنى وزدەكتىنەن ۇيىمىداسقان نەشە مىڭ كادر ـ بۇقارا قاقاـ غان سۇققا قاراماستان، نەشە ون شاقىرىم ئىستان جەرلەۇ مەـ كەمەسىنە بارىپ، قىزمەتىنە ادال، قالدقتسىز دا قايمىقپاس، جۇرتتىلىق بىن جاۋىنگەر سەرىكتەرنىڭ ۇمىرى مەن خاۋىپـ سىزدىكى ۇشنى ەرلىكپەن قۇربان بولغان ياك جىجياننىڭ سۇـ يەگىمەن قۇشتاسادى.

ياڭ جىجيان قىزمەت ورنىن سۇنىپ، كاسپتى قۇرمەتتەـ دى. قاراستى اۋماقتىڭ جاۇ جاعدايى، قوعامدىق جاعدايى كۆرـ دەلى بولغان ناقتى جاعدايغا مەڭزەس، ول بارلىق خالىق ساقـ شىلارىن نەگىزگى سائىداغى نەگىزدىك قۇرىلىس يەن كۈپىشـ لىكىكە سۇبەنىپ ساقناتۇ جانە جونگە سالۇ قىزمەتتىن ەقتى بەرگەرگە باستاپ، ارناۋلى كۇرەستەردى جانە قاتاڭ سوققى بەرۇ، رەتتەۋ ـ جونگە سالۇ قىزمەتتىن بەلسەنە ورىستەتىپ، ئىزۇلى زاڭعا قايشى قىلمىستىق ارەكتەشەرەك قاتاڭ سوققى بەردىپ، قاراستى اۋماقتىڭ قوعام اماندىغىن وڭماۇ ئىتارىتىپ ۇنەمدى قورعادى. ول ىلگەرەندى ـ كەينىدى 105 قىلمىستىق سىتەر دەولسىن اشكەرەلەپ، 506 قوعام اماندىغى دەولسىن تەكسەـ رىپ ۋىر جاقىت تەپ، 77 جۇرتتىلىق داۋ ـ شارىن جىراستىرىپ، جۇرتتىڭ اماندىغىنا شىماي كەپىلدىك ەتۇگە كورنەكتى ۇلىس قوسىپ، تالاي رەت وزات جەكە بولپ باعالاندى.

1997 ـ جىلى 5 ـ ايدا بۇننان ولكەلىك خالىق ۇكەمەتى ياڭ جىجيان جولداىمقا قۇربان اتامغىن تولقناپ بەردى؛ ۱997 ـ جىلى 9 ـ ايدا قوعام خاۋپىسىزدىكى مېنىستىرلىكى ياڭ جىجيان جولداىمقا ۋىر نىشى دارەجەلى قاھارمان ۇلكى اتامغىن تولقناپ بەردى. ياك جىجيان قۇربان بولغاندا، ۇلى ياك مىڭنان نەبارى 6 جاستا بولاتىن، اكەسى تۇرالى تەك ”اكەم قارىبالاس، ۇيگە از كەلدەي ...“ دەپتىنى عانا ەسىندە. مەر جەتكەننىن كەيىن، شەشە ـ سىنەن، اكەسىنىڭ قىزمەتتەستەرىنە ەستىگەن اكەسىنىڭ ەر جۇـ رەك تە تايىسالماس ساقشى وىرازى ونىڭ كۇگىلىنە تەرەڭ ۇياـ لايدى، بۇل ياك مىڭناننىڭ اكەسى سىياقتى ساقشى بولۇعا بەل بايلاۋۇنا دەم بەردەيدى.

2009 ـ جىلى ياك مىڭنان بۇننان ساقشى ـ وقىتسەرلەر شۇەيۋاننىىڭ بارلاۋ ىلمىى ماماندىغىنا قايلىدانادى، وقۇ تىتىر ـ كەنگەن كەيىن، ۇزىنىڭ ارمانىن جۇزەگە اسىرىپ، اكەسىنىڭ كوزى تىرسىندەگى جۇمىس ورنى ـ كايبۇان قالاىق قوعام خاۋپىسىزدىكى مەكەمەسىنىڭ ۋىر مۇشەسى بولادى.

بىيل ياك مىڭناننىڭ ساقشى بولغانىنىڭ 5 ـ جىلى، قازىر ول كايبۇان قالاىق قوعام خاۋپىسىزدىكى مەكەمەسى ساقشى ورنىندا ملدەن ەرەك كاسپ شەبەرنتە بىرتىندەپ اينالىپ كەلدەي. ”مەن قاھارمان ۇلىنىڭ ۇلىمىن، اكەمدى ۇناققا قالـ دىرمايمەن!“،- دەدى ول.

ەرەكشە رايونىنىڭ شەبىندە قۇربان بولغان قوعام خاۋپىسىزدىگىندەگى قاھارمان ۇلگى — لىن سۇڭرۇڭ

لىن سۇڭرۇڭ سول كۇنى نۇستە ەرلىكپەن قۇربان بولپ، ۇزى سۇيەتتىن قىزمەت ورنىمەن قۇشتاستى. ”ول وتە باۋىر مال ەدى، ۇنەمى بىزگە كۈمەكتەسپ جۇـ رەتتىن، بۇقاراعا كۈمەكتەسەيتىن“. جاۋىنگەر سەرىكىن ئىلكە الـ ھاندا، لىان ۇنىبۇان قاتتى تولقىدى. ۋىر جولى بىرگە مىندەت اتقارا شىققاندا، انا ـ بالالى ەكەۋدىڭ جول شىتىندە جۇرەلەپ تىرغانىن كوردى. لىن سۇڭرۇڭ ولاردىڭ قاسىنا بارىپ سۇـ راستىرىپ، بۇل ايدايدىڭ بالامىن مەرتىپ شىجاڭعا كۇبۇيون نىزدەپ بارا جاتقاندىغىن، ئاچچىدە جول ورتادان اقشا قايتىشـ ەن جوعالتىپ الپ، قاتناستىدا اقشا قالماي، ۋىر كۇن بويى تاماق شىبەگەندىگىن ۇغىسادى. لىن سۇڭرۇڭ دەرەۋ انا ـ بالالى ەكەۋىنە تاماق ساتىپ اكەلىپ بەردەدى، سونان سوڭ ولاردىڭ بويىز بەلدىنن ساتىپ اۋۇندا 200بۇان اقشا بەردەدى. ”سول كەزدە ېزىدىڭ اېلىسق ەڭبەكاقىمىز 1000بۇان عانا بولاتىن“،- دەيدى لىان ۇنىبۇان.

بۇقاراعا توتەنشە قىلامتى بولپ قالماستان، قىزمەتتەسـ دەتەندە سۇنىداغى ەدى. 19۶5 ـ جىلى لىان ۇنىبۇان جاڭادان قىزمەتكە قاتنىسغان، لىن سۇڭرۇچمەن سەرىك بولادى. ”سول كەزدە قىزمەتكە تىقانىق قەمەس دەم، ول ۇنەمى ماغان جەـ تەكتىنى بولاتىن“. لىان ۇنىبۇان بىلاي دەدى: جايىشلىقتاعى قىزمەتتە كىمنىڭ شۇعلى جۇمىسى شىعبى قالىپ، كەزەك اۋىسۇ، ورنىنا سىستەي تۇرۇ كەرەك بولسا، لىن سۇڭرۇڭ ەش ۋازى ـ سارى بولماپاستان ېرىنىشى بولپ ورنىنا سىستەيتىن. ”ول قايتىسپ بولغاننان كەيىن، جاتاقناعى ونىڭ كورىپە ـ سىن، شاپكىسىن، كېيەدەرىن ورنىنان قوزغاماي 3 جىل قويسپ قويدىم، جىناستىرىپ تاستاۋعا قايمىدم...“ دەگەن لىان ۇنىبۇان مۇڭايا كەي كەزدەرى جاتاققا قايتىپ كەلگەندە، ونى سول وزـ نىندا وتىرغانداي سۇزىنەتتىدىكىن ايتتى.

لىن سۇڭرۇڭ قۇربان بولغاننان كەيىن، قوعام خاۋپىسىزـ دىكى مېنىستىرلىكى وعان 2 ـ دارەجەلى قاھارمان ۇلكى اتامغىن تولقناپ بەردى ۋازى قۇجيان ولكەلىك خالىق ۇكەمەتى وعان تۈگەگەرسىنىڭ قۇربان اتامغىن بەردى. ۋاز جىلعى چىچىمىڭ كەـ زىندە شىامەن قوعام خاۋپىسىزدىكى سالامسى تۇگەلدەي قابرى سېپرۇ قېمىلدىن ورىستەتىپ، مەرەكشە رايون قۇرىلىسى ۇشنى قۇربان بولغان قوعام خاۋپىسىزدىكى قۇرباندىرىن ساغىنا مەسكە الادى، ولاردىڭ ارىسىندا، ارىنە، لىن سۇڭرۇڭ قۇربان دا بار.

فاكس: 5593305 اېلىق باغاسى ۱9 بۇان، جىلدىق باغاسى 228 بۇان